

OECD Employment Outlook - 2007 Edition

Summary in Dutch

OESO Werkgelegenheidsvooruitzichten - Editie 2007

Samenvatting in het Nederlands

- De BRIC-landen (Brazilië, Rusland, India en China) zijn belangrijke krachten geworden in de wereldeconomie. In *Employment Outlook 2007* wordt gekeken welke gevolgen dit heeft voor de respectievelijke arbeidsmarkten en hoe de beroepsbevolking ervoor staat.
- In deze editie worden de gevolgen van de globalisering voor werknemers in OESO-landen besproken. Hoewel deze gevolgen sterk worden overdreven, zijn er tekenen die erop wijzen dat de onzekerheid op de arbeidsmarkten en de ongelijkheid toenemen.
- Ook in deze editie: de invloed van de arbeidsmarkt op de productiviteit, de gevolgen die het financieren van de sociale zekerheid heeft voor de werkgelegenheid en wat OESO-landen doen om werklozen weer aan een baan te helpen.

De **OECD Employment Outlook** kijkt jaarlijks naar belangrijke punten op het gebied van de werkgelegenheid. In de editie van 2007:

De arbeidsmarkt in de BRIC-landen

De economieën van de BRIC-landen (Brazilië, Rusland, India en China) zijn momenteel bij elkaar goed voor een kwart van het wereldwijde bnp, tegenover 17% in 1990, en zijn belangrijke economische partners voor OESO-landen. Hoe succesvol de BRIC-economieën in de toekomst zullen zijn, hangt grotendeels af van hun arbeidsmarkten. Vanwege de beperkingen van de beschikbare gegevens en de omvang van de informele economie in de BRIC-landen, is het lastig inzicht te krijgen in deze arbeidsmarkten. Niettemin lijken zich een aantal duidelijke kenmerken en trends te manifesteren:

De **snelle groei** heeft de werkgelegenheid een impuls gegeven. Bij elkaar zijn in de BRIC-landen in de eerste vijf jaar van deze eeuw jaarlijks 22 miljoen nieuwe banen gecreëerd, vergeleken met 3,7 miljoen in alle OESO-landen bij elkaar.

Toch blijft de **verborgen werkloosheid** aanzienlijk. In Brazilië en in de stedelijke gebieden in Rusland en China bedraagt de werkloosheid circa 8-9%, terwijl deze in de stedelijke gebieden in India iets lager ligt. Er bestaat ook een grote verborgen werkloosheid, met name onder vrouwen in Brazilië en India, onder oudere werknemers in Rusland en in de landelijke gebieden in China en India.

Met uitzondering van Rusland is de **informele werkgelegenheid** – d.w.z. de werkgelegenheid die niet officieel geregistreerd staat en geen bijdrage levert aan het stelsel van sociale zekerheid – een wijd verspreid en groeiend fenomeen. In Brazilië bedraagt deze al ongeveer de helft van alle werkgelegenheid, en in India circa 85%.

De **inkomensongelijkheid** is toegenomen in China en India en is hardnekkig hoog gebleven in de twee andere BRIC-landen. Dit lijkt in tegenspraak met de standaardtheorie voor de economie, die stelt dat de internationale integratie van economieën met grote aantallen laag opgeleide werkkrachten zou moeten leiden tot een toename van de relatieve inkomens van die werkkrachten.

Op de middellange termijn zullen de BRIC-landen naar verwachting te maken krijgen met een aanzienlijke **vergrijzing**, waardoor het aanbod van nieuwe werkkrachten wordt beperkt. De komende 15 jaar zal de groei van de beroepsbevolking afnemen in India, met de helft gereduceerd worden in Brazilië en stagneren in China. In Rusland bestaat zelfs de kans dat de beroepsbevolking krimpt.

Het **opleidingsniveau** zal op de middellange termijn eveneens aanzienlijk toenemen in alle BRIC-landen, met uitzondering van Rusland, waar het opleidingsniveau van de beroepsbevolking al hoger is dan dat van OESO-landen. In Brazilië, India en China ligt het opleidingsniveau daarentegen veel lager dan in het OESO-gebied. De toenemende jeugdwerkloosheid in deze drie

[\[Afb. 1.2\] Werkgelegenheids- en werkloosheidspercentages in de BRIC-landen en OESO-gebieden](#)

[\[Afb. 1.7\] Structuur van de bevolking in de BRIC-landen en OESO-gebieden](#)

landen wijst erop dat de kwaliteit van het onderwijs mogelijk dient te worden verbeterd om te kunnen voldoen aan de eisen van de arbeidsmarkt.

Meer banen maar minder productiviteit?

De groei van het bnp per hoofd van de bevolking is het gevolg van een verhoging van zowel het percentage werkenden (arbeidsparticipatie) als de opbrengst per arbeidskracht (arbeidsproductiviteit). In 2006 noemde het Geherformuleerde OESO-werkgelegenheidsbeleid een aantal alternatieve beleidspakketten voor de arbeidsmarkt, waarmee de werkgelegenheid moet toenemen en de werkloosheid moet afnemen. Sommigen beweren echter dat alleen een marktgedreven arbeidsmarktbeleid, zoals toegepast in de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk, kan zorgen voor een gelijktijdige toename van de arbeidsparticipatie en de arbeidsproductiviteit.

Men kan de vraag stellen wat de invloed van arbeidsmarktbeleid is op de productiviteit. Een **sterke rechtspositie** voor bestaande werkenden kan leiden tot minder productiviteit doordat dit de doorstroming van werkenden naar opkomende industrieën met hoge productiviteit belemmert. **Minimumloon** schijnt daarentegen de productiviteit te verhogen, hoewel dit zou kunnen zijn omdat het moeilijker is voor laagopgeleiden om werk te vinden. **Royale werkloosheidsuitkeringen** kunnen de productiviteit verhogen doordat ze werklozen helpen werk te vinden dat past bij hun vaardigheden en doordat ze het creëren van banen met een hoog risico en hoge productiviteit stimuleren. Door ouders in staat te stellen aan het werk te blijven, kan een **gezinsvriendelijk beleid** ook bijdragen aan een verhoging van de productiviteit.

Beleid dat de werkgelegenheid stimuleert kan een negatief effect hebben op de gemeten productiviteit, deels als gevolg van een uitbreiding van de werkgelegenheid voor lager opgeleiden. Hierdoor neemt het gemiddelde productiviteitsniveau af, maar zijn er geen effecten voor de productiviteit van de huidige arbeidskrachten.

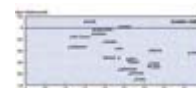
Over het geheel genomen zijn er **geen sterke aanwijzingen** dat het beleid dat wordt aanbevolen in de Geherformuleerde OESO-werkgelegenheidsstrategie de productiviteitsgroei ondermijnt. Integendeel, er zal waarschijnlijk een positieve invloed van uitgaan op het bnp per hoofd van de bevolking, terwijl er ook maatschappelijke voordelen uit voortkomen, zoals een hogere werkgelegenheid.

OESO-arbeiders in de wereldeconomie: steeds kwetsbaarder?

Globalisering – het vrijmaken van de wereldhandel – heeft de inkomens van de mensen in de OESO-landen doen stijgen. In OESO-landen waar sprake is van een 10 procentpunt toename van de vrije handel, stijgt het inkomen per hoofd van de bevolking met ongeveer 4%.

Ondanks deze voordelen bestaan er **bij het publiek zeer gemengde gevoelens** ten aanzien van globalisering. De globalisering heeft weliswaar bijgedragen aan een stijging van het inkomen van veel arbeiders, maar

[\[Afb. 2.2\] Relatie tussen de groei van de arbeidsparticipatie en de productiviteit](#)

[\[Afb. 2.7\] Het effect van ouderschapsverlof op de productiviteit](#)

sommigen – met name de lager opgeleiden – hebben minder geprofiteerd. Daarom bestaat er momenteel een reële angst onder het algemene publiek dat de globalisering de salarissen onder druk zet en de arbeidsomstandigheden in de OESO-landen schaadt. Het is derhalve goed om te kijken hoe gerechtvaardigd deze angst is.

Er bestaan aanwijzingen dat de ontwikkelingen op handelsgebied de afgelopen paar decennia hebben geleid tot zowel meer **ongelijkheid** in de beloningen als meer **onzekerheid** voor arbeiders in OESO-landen. Het is echter goed om enig voorbehoud te maken. Ten eerste is het lastig om onderscheid te maken tussen de gevolgen van de globalisering en die van technologische veranderingen of structurele hervormingen. Ten tweede zijn de gevolgen niet zo groot als over het algemeen wordt gedacht.

De gevolgen van de globalisering voor arbeiders variëren en worden deels bepaald door hun vaardigheidsniveau. Hoewel **offshoring** geen echte gevolgen heeft voor het totale aantal arbeiders dat werk heeft, kan het de vraag naar lager opgeleiden verminderen, waarschijnlijk omdat bedrijven over het algemeen het meest routinematige productiewerk naar het buitenland verplaatsen.

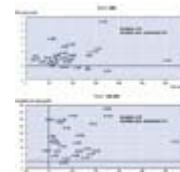
Belangrijker is het dat globalisering slechts één van de factoren is die – naast binnenlandse beleidshervormingen en technologische veranderingen – bijdragen aan **meer flexibiliteit** in zowel lonen als de vraag naar arbeid, die beide gevoeliger zijn geworden voor economische schokken.

Een indicator van deze verandering is de **rek in de lonen bij de vraag naar arbeid** die tussen 1980 en 2002 is toegenomen van 0,2 tot 0,5 (in absolute waarde). Dit vindt zijn weerslag in een meer dynamische arbeidsmarkt, die een bonus te bieden heeft voor mobiliteit en het beschikken over de juiste vaardigheden. Er kan worden gesteld dat toenemende buitenlandse concurrentie leidt tot meer verandering van banen.

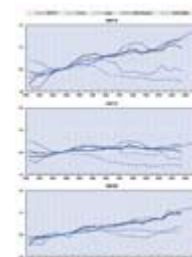
Wat betreft **inkomensongelijkheid** is het aandeel van het nationale inkomen dat afkomstig is uit de lonen van arbeiders gedaald, tamelijk sterk zelfs in enkele landen. Er is tevens sprake van een steeds groter wordend gat tussen de lonen, maar dit is vooral toe te schrijven aan de scherpe stijging van de inkomens onder de 10% beste verdieners en niet zozeer aan een daling aan de onderkant van de inkomensschaal. Het is onduidelijk in welke mate de globalisering bijdraagt aan deze veranderingen. De veranderingen in de verdeling van de inkomens wijst er in elk geval op dat de globalisering kleine elites van werkenden en beleggers in staat stelt afstand te nemen van iedereen.

In reactie op al deze veranderingen moeten overheden een **pakket aan beleidsmaatregelen** opstellen dat gericht is op problemen van regelgeving, werkgelegenheid en sociale zekerheid, om werkenden te ondersteunen in een steeds dynamischer arbeidsmarkt, en dat zich met name richt op het ontwikkelen van vaardigheden van werkenden.

[\[Afb. 3.6\] Stijgende lonen en de relatie met vrije handel](#)

[\[Afb. 3.8\] Inkomensongelijkheid in 10 OESO-landen sinds 1980](#)

Financiering van sociale zekerheid: de gevolgen voor de werkgelegenheid

De overheidsuitgaven voor de sociale zekerheid – vooral op het gebied van gezondheidszorg en pensioenen – zijn gemiddeld goed voor ongeveer een kwart van het bnp in OESO-landen. De omvang van deze uitgaven en de manier waarop deze worden gefinancierd – hetzij via algemene belastingheffingen, inkomstenbelasting of werkgevers- en werknemerspremies – kunnen gevolgen hebben voor de arbeidsmarkt.

De financiering van de sociale uitgaven creëert een **wig** tussen wat werkenden aan loon mee naar huis nemen en wat het kost om hen in dienst te hebben (weergegeven door wat zij aan inkomstenbelasting betalen en wat werkgevers afdragen aan sociale premies). Over het algemeen kan worden gesteld dat hoe groter de belastingwig, des te groter het effect op de arbeidsmarkt. Het werkelijke effect is echter afhankelijk van drie belangrijke factoren:

De belastingmix: er zijn goede redenen aan te voeren voor het financieren van openbare sociale-zekerheidsstelsels met een sterk collectief karakter, zoals de gezondheidszorg, door middel van algemene belastingen. Daartegenover staat dat sociale premies zouden moeten worden gebruikt voor de financiering van stelsels die meer te maken hebben met de status van de arbeidsmarkt, zoals werkloosheidsverzekeringen en pensioenstelsels. Door meer gebruik te maken van algemene belastingen – inkomstenbelasting en belasting op consumptiegoederen, maar mogelijk ook milieuheffingen en onroerendgoed-belastingen – kan de belastingwig worden verkleind en wordt de financiële prikkel om te werken groter. Al deze opties moeten echter wel zorgvuldig worden afgewogen en kunnen niet in de plaats komen van beter beheer van de stelsels voor sociale uitgaven.

Progressiviteit van belastingen: de belastingwig kan met name grote effecten hebben op de lager betaalden, met name als er sprake is van een hoog minimumloon. Dit kan een reden zijn voor verlaging van de omvang van de werkgeverspremies. De ongedekte verliezen zijn over het algemeen echter aanzienlijk en buitensporige besparingen kunnen een groot financieringsprobleem opleveren. Het is daarom van essentieel belang om de juiste balans te vinden tussen minimumloon, belasting op arbeid en arbeidsgebonden voordelen – de drie inkomenscomponenten van minimumloners. Over het geheel genomen is een stap in de richting van meer progressieve financieringsbronnen echter raadzaam.

Koppelingen tussen belastingen en uitkeringen: het creëren van een sterkere koppeling tussen afgedragen belastingen en ontvangen uitkeringen kan een bijdrage leveren aan het verminderen van de gevolgen van de belastingwig. Werknemers kunnen bijvoorbeeld genoeg nemen met een lager nettoloon als zij duidelijk zien dat dit later wordt terugbetaald in de vorm van hogere pensioenuitkeringen. Er zijn echter belangrijke grenzen op dit gebied, die te maken hebben met het sterk collectieve karakter van een aantal

sociale-zekerheidsstelsels, zoals de gezondheidszorg. Een ander voorbeeld zou zijn als werkgevers het beheer van het personeelsbestand verbeteren door het betaalde loon te koppelen aan de geschiedenis van het bedrijf met betrekking tot gedwongen ontslagen, vervroegde uittreding of de instroming bij ziekte-uitval en arbeidsongeschiktheid.

Werklozen activeren: wat de landen doen

Veel landen voeren een actief stimuleringsbeleid om werklozen aan het werk te krijgen, door hen actiever te maken bij het zoeken naar een baan en door hun inzetbaarheid te verbeteren. De benaderingen hebben een aantal gemeenschappelijke elementen: vroegtijdig en regelmatig contact van werklozen met arbeidsadviseurs, regelmatige melding van beschikbaarheid voor de arbeidsmarkt en sollicitatiepogingen, directe verwijzing naar vacatures, opstellen van individuele actieplannen en verwijzing naar “actieve arbeidsmarktprogramma's” om het verlies van motivatie en vaardigheden bij werkzoekenden tegen te gaan.

De vraag is hoe dergelijke strategieën worden **doorgevoerd**. De OESO heeft geprobeerd dit uit te zoeken door lidstaten te verzoeken een vragenlijst in te vullen over hun beleid om werklozen te “activeren”. Hoewel er nog meer onderzoek moet worden gedaan, is het duidelijk dat er een grote variëteit aan maatregelen bestaat op dit gebied en dat landen steeds meer en steeds uiteenlopendere instrumenten inzetten.

In de meeste gevallen moeten werklozen zich **registreren** voor arbeidsbemiddeling om een uitkering te kunnen ontvangen. Door de gegevens van werkzoekenden te registreren en hun beschikbaarheid voor de arbeidsmarkt te beoordelen, kunnen arbeidsbureaus op maat gesneden trajecten uitstippelen. In een aanzienlijk aantal landen vangt de betaling van uitkeringen aan lang voordat het hele registratieproces is voltooid, hetgeen ertoe kan leiden dat een aantal passende banen wordt misgelopen.

In de meeste landen moeten werklozen **regelmatig laten zien** dat zij actief moeite doen om werk te vinden en dat zij nog steeds werkloos zijn. Daarnaast moeten zij in de meeste gevallen ook regelmatig intensieve gesprekken voeren met adviseurs. Er zijn echter grote verschillen in de frequentie van dergelijke rapportages en bijeenkomsten. Er bestaan soortgelijke verschillen als het gaat om hoe vaak werkzoekenden worden gewezen op vacatures (kennelijk niet vaak genoeg) en het gebruik van actieve arbeidsmarktprogramma's voor langdurig werklozen.

Over het geheel genomen neemt de **controle** op werklozen toe. Dit zal waarschijnlijk een spoedige terugkeer naar een baan stimuleren, maar er kan ook een negatieve kant aan zitten: werklozen kunnen zich gedwongen voelen om werk aan te nemen dat niet bij hen past. Een strenge sollicitatieplicht en beleid gericht op “werk eerst” zijn weliswaar belangrijk om hardnekkige werkloosheid te bestrijden, maar de noodzaak om passend werk te vinden, voor een stabielere arbeidsmarkt, moet niet uit het oog worden verloren.

Tot slot hebben **actieve arbeidsmarktprogramma's** weliswaar hun waarde bewezen voor langdurig werklozen, maar slechts weinig landen hebben

gevolg gegeven aan de aanbevelingen van de OESO om deelname aan dergelijke programma's verplicht te stellen. Landen kunnen goede redenen hebben om beslissingen over te laten aan het inzicht van arbeidsadviseurs, maar zij zouden het toch duidelijk moeten maken aan werklozen dat ingrepen vaker zullen plaatsvinden naarmate de werkloosheid voortduurt.

© OECD 2007

Deze samenvatting is geen officiële OESO-vertaling.

Reproductie van deze samenvatting is toegestaan, mits het OESO-copyright en de titel van de oorspronkelijke publicatie worden vermeld.

Meertalige samenvattingen zijn vertaalde uittreksels van OESO-publicaties die oorspronkelijk in het Engels en Frans zijn gepubliceerd.

Deze zijn gratis te verkrijgen via de Online Bookshop van de OESO
www.oecd.org/bookshop/

Neem voor meer informatie contact op met de eenheid OECD Rights and Translation, Public Affairs and Communications Directorate op rights@oecd.org of per fax: +33 (0)1 45 24 99 30

OECD Rights and Translation unit (PAC)
2 rue André-Pascal, 75116
Parijs, Frankrijk

Bezoek onze website www.oecd.org/rights/

